

Barraca del Coll de la Morella

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Coll de la Morella - Torrent de Casajoana
Alçada: 567

Coordenades:

Latitud: 41.65681
Longitud: 1.9337
UTM Est (X): 411218
UTM Nord (Y): 4612223

Classificació

Número de fitxa 08179 - 373
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Tot i el petit enfonsament lateral aquest indret té un pendent molt pronunciat cap el torrent de Casajoana.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0100002000000Q
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sota la línia elèctrica, molt a prop del Camí Ral de Barcelona a Manresa. L'accés es fa un cop situats a Casajoana, pujar pel camí que mena al Coll de la Morella. Un cop dalt, girar a mà dreta. En aquest punt hi ha una torre elèctrica. L'accés més fàcil és baixar per dessota la línia elèctrica. Es tracta d'una construcció del tipus àeria, excavada en el marge, fins a trobar la roca. És de planta quadrangular, que mesura 1,30 m de costat, tot i que s'adapta al terreny. La porta, orientada a l'oest, mesura 1,20 m d'alçada per una amplada màxima a l'exterior de 0,40 m i de 0,50 m a l'interior. Els muntants, són rectes amb una sola llinda, plana. El voladís mesurat davant de la porta té una alçada d',63 m. La coberta és de falsa cúpula, per aproximació de filades. La seva alçada màxima, a l'interior és d'1,70 m. A l'exterior ha perdut gairebé tot el recobriment de terra, i la molsa recobreix en bona part la pedra de recobriment exterior. No fa pas massa temps que ha patit una esllavissada pel costat dret, sense que de moment es vegi afectat el seu interior. Dins de l'estança hi ha una pedra allargassada col·locada a l'angle nord que probablement servia de lleixa o prestatgeria per col·locar-hi el càntir. Orientada al nord hi ha una petita espitllera que si baixa una mica de terra del marge, quedarà tapada.

Aquesta barraca és un exemple de minimalisme constructiu aprofitant l'orografia del terreny, que en aquest indret té un pendent molt pronunciat cap el torrent de Casajoana.

Observacions:

Aquesta barraca consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca amb el núm. 19574.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

